

Voorzitter,

De laatste begroting van deze bestuursperiode. Een periode waarin veel is gerealiseerd. Waarvan we de helft hebben doorgebracht onder extreme omstandigheden die iedereen en alles raakten. Waarvan bijna een jaar met een demissionair kabinet.

Grote projecten zijn afgerond, naderen de eindfase of staan in de steigers: de kazerneterreinen, het nieuwe station, de Parklaan, het WFC, de Regiodeal, Kernhem Noord, de omgevingsvisie. Fikse stappen zijn gezet op het gebied van duurzame energie en (sociale) woningbouw. De transformatie in de zorg is gaande en de kwaliteit is overeind gebleven. We gaan weer asielzoekers opvangen en voor dak-en thuislozen is een duurzaam plan in de maak.

Bovendien staan we er, tegen alle verwachting in, financieel heel goed voor. Dat is op zichzelf een felicitatie waard. "Een duurzaam financieel perspectief is een van de uitgangspunten in het bestuursakkoord", valt te lezen op blz 95. Dat is dus gelukt. Dit is echter geen doel op zichzelf, maar wordt genoemd in de context van het doel om concrete resultaten te boeken voor het welzijn van onze inwoners, nu én later. De financiële beschouwing kan worden samengevat met een uitspraak van Multatuli "Niets is zeker, en zelfs dat niet". Het geld klotst inmiddels tegen de plinten, maar het college waarschuwt de gemeenteraad om het vooral niet uit te geven. Dit gaat echter tegen alle adviezen en trends in.

Robuust

In de begroting worden woorden gebruikt als klimaatrobust, robuuste versterking van de Edese natuur, waterrobust... maar als we kijken wat daar concreet tegenover staat, dan zijn dat vooral organisatorische opmerkingen (samenwerking, bundeling, in de lijn brengen van...) en goede voornemens (plannen maken...). Concrete maatregelen zijn beperkt en er wordt geen extra geld uitgetrokken voor het oplossen van zeer ernstige problemen in onze gemeente. Het enige robuuste aan deze begroting is de algemene reserve, maar we zijn niet gekozen op om ons geld te gaan zitten en trots te zijn dat onze boekhouding klopt. We zijn gekozen, zoals ons bestuursakkoord zegt "ervoor te zorgen dat het voor inwoners – van nu en later – prettig wonen, werken en leven is in onze gemeente". GroenLinks heeft er begrip voor dat in de afgelopen periode voorzichtigheid in acht is genomen, maar we leven inmiddels in een tijd waarin we te maken hebben met grote maatschappelijke uitdagingen en crises: allemaal in een omvang die we nog niet eerder hebben meegemaakt. De berichten worden steeds alarmerender. Fundamentele keuzes en structurele oplossingen zijn noodzakelijk.

Schaalsprong

Een ander woord dat veel gebruikt wordt is "schaalsprong" (*uitleg: Ede zal de komende 20 jaar groeien naar een gemeente met meer dan 150.000 inwoners*). De groei van Ede zal vragen om een ander mobiliteitsbeleid, een andere visie op bouwen, een andere visie op het ontwikkelen van wijken en voorzieningen. Belangrijk is dat we in onze sprong voorwaarts alles en iedereen meenemen. Dat we in 2050 of wanneer dan ook, als de stip op de horizon bereikt is, er niets is vergeten, er niemand is achtergebleven.

Wonen

Door allerlei landelijke ontwikkelingen is de druk op de woningmarkt sterk toegenomen en hebben vooral jonge starters en oudere woningzoekers het moeilijk. We zijn blij met de nadruk op het realiseren van betaalbare woningen die bij de vraag passen.

Waar we grote zorgen over hebben is de woonsituatie van mensen met een laag inkomen: vaak op het bestaansminimum, vaak in slecht geïsoleerde huizen. Naast de reguliere prijsstijgingen en het hogere verbruik door thuiswerken in Coronatijd, hebben we recentelijk te maken met een acute, snelle stijging van de gasprijs waarvan het einde nog niet in zicht lijkt. Dit is een groot maatschappelijk probleem waar een antwoord op moet komen en waarin ook de gemeente haar verantwoordelijkheid zou moeten pakken aangezien het Rijk dat volstrekt onvoldoende doet. GL heeft hier onlangs raadvragen over gesteld om erachter te komen of deze groep in beeld is en wat het college eventueel voor hen zou kunnen doen. De antwoorden waren niet erg bevredigend. Wij denken na over een manier om deze mensen te steunen. We kunnen hen niet letterlijk en figuurlijk in de kou laten staan.

Cultuur

Een bloeiende cultuursector is belangrijk voor het vestigingsklimaat, maar ook en vooral voor de ontwikkeling en gezondheid van onze inwoners en dus moet worden gestimuleerd. Ons systeem gaat uit van waarderingssubsidie in plaats van stimuleringsubsidies waardoor continuïteit voor goede initiatieven onzeker is en groei van de sector niet wordt aangejaagd. Dat moet wat ons betreft anders. Een investering in een culturele ontwikkeling op alle niveaus is van groot belang voor Ede. Cultuur als bijdrage aan een gezonde gemeente. Naast sport en bewegen lekker muziek maken, schilderen, toneelspelen en nog veel meer.

Mobiliteit

In de begroting wordt erkend dat de schaa sprong "iets betekent" voor het mobiliteitsbeleid maar we zien nog geen visie op OV- ontwikkeling of concrete voorstellen als instellen van 30km zones. Daarbij hoort ook een visie op het ruimtebeslag van de infrastructuur. De fiets en een goede OV-voorziening nemen veel minder ruimte in en geven dus meer mogelijkheden voor andere opgaven. De problematiek rondom de N224 wordt beperkt tot "oversteekbaarheid", terwijl uit de memo van het college van juni blijkt dat dit probleem veel breder is (ongelukken, geluidsoverlast, wildaanrijdingen, natuurverstoring etc.). We gaan er vanuit dat de voorstellen die binnenkort worden aangedragen ook ingaan op die brede problematiek. Graag een reactie van het college hierop.

We zien dat er wordt ingezet op faciliteren van elektrische auto's en dat nagedacht wordt over een slim netwerk van oplaadpunten. Dat ondersteunen wij van harte. Ook voor het toenemend de fietsverkeer zouden wij een ondersteunend systeem willen, bijv een uitbreiding van het aantal stallingsplekken, waarbij ook oplaadpunten kunnen worden aangebracht.

Klimaat

Ook op het gebied van het klimaat staan we voor grote opgaven. We moeten klimaatrobuust worden, de biodiversiteitscrisis keren, de landbouw omvormen naar circulair en de stikstofuitstoot drastisch reduceren. Welke grote stappen gaan we zetten om deze crises echt te bezweren? Graag een uitleg van het college hierop.

Wat GL betreft gaan we klimaatadaptatie nastreven met duidelijke normen zoals 30% van elk bestemmingsplan groene, open bodem en een plan om zo snel mogelijk versteende wijken te vergroenen.

Operatie Steenbreek is niet alleen een verantwoordelijkheid van particulieren. De gemeente moet in de openbare ruimte het goede voorbeeld geven. Wat GL betreft zoeken we ook naar een nog veel betere balans tussen natuur en recreatie. Streven we naar minder vee en minder

mestoverschot. Alles uiteraard in nauwe samenwerking en met oog voor de situatie van de boeren.

Energietransitie

We missen de aandacht voor versterking van het elektriciteitsnetwerk. Het is een voorwaarde voor de voortgang van de energietransitie. Dit wordt met verstedelijking een nog prangerder probleem. De gemeente moet met Liander en provincie om de tafel om de quickwins te pakken. De pot co-financiering zou hier toch iets moeten kunnen betekenen. Daarnaast zorgen de bureaucratische voorbereidingsprocessen in elke gemeente tot nu toe helaas voor jaren vertraging, dus er moet gezocht worden naar mogelijkheden om die in Ede te verkorten. Graag een reactie van het college.

Communicatie

Als laatste voorzitter, vragen wij aandacht voor een betere communicatie naar en samenwerking met onze inwoners als het gaat om ingrepen in de openbare ruimte. Ede ligt al lange tijd op veel plekken open. Vaak is echter niet duidelijk waarom en voor hoelang dit het geval is. Ook leiden het kap- maai-en snoeibeleid regelmatig tot boosheid en onbegrip. Dit soort activiteiten hebben veel invloed op de leefomgeving en woonplezier. Als het goed uitgelegd kan worden is er al veel gewonnen.